

Betænkning

over forslag til lov om dyreforsøg.

(Afgivet af retsudvalget den 26. april 1977).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder i 1. og 2. samling. I forbindelse hermed har justitsministeren været til samråd og har endvidere skriftligt besvaret en række spørgsmål.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Biologforbundet, Nr. Nissum,
 Biologilærerforeningen, Helsinge,
 Foreningen af yngre biologer
 Gullach, B., biologilærer, Holstebro
 Industrifarmaceutforeningen, Herlev
 Industrirådet, København
 Komiteen mod Dyreforsøg, København
 Københavns Universitet, August Krogh
 Instituttet,
 Landsforeningen Forsøgsdyrenes Værn,
 Holte,
 Lorentzen, Sigurd, København,
 Mortensen, Hanne H., Rudkøbing.

En enkelt af disse henvendelser samt ministerens kommentar hertil er optrykt som bilag til betænkningen.

Justitsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af kristeligt folkepartis medlem af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af justitsministeren stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (kristeligt folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Af et *mindretal* (Inge Krogh (KrF)):

Til § 1.

1) I *stk. 1.* indsættes efter „biologisk“: „eller psykologisk“.

Til § 10.

2) I *stk. 2.* affattes 2. pkt. således: „Dyret skal da efterbehandles med effektive smertestillende midler og omhyggelig pleje.“

3) *Stk. 3* udgår.

Stk. 4 bliver herefter *stk. 3.*

Til § 11.

4) *1. punktum* affattes således: „Når forsoget hensætter dyret i en unormal tilstand, som må antages at være forbundet med lidelse, skal dyret tilses og behandles af en dyrlæge og dets lidelse mildnes i videst muligt omfang.“

Til § 15.

Af *justitsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Inge Krogh (KrF)):

5) I *stk. 1.* ændres „5“ til: „7“.

6) *Stk. 2* affattes således:

„*Stk. 2.* Justitsministeren udpeger udvalgets formand og de øvrige medlemmer. To medlemmer udpeges efter udtalelse fra henholdsvis lægevidenskabernes og jordbrugs- og veterinærvidenskabernes forskningsråd, ét medlem efter udtalelse fra sundhedsstyrelsen, ét medlem efter udtalelse fra Industrirådet og tre medlemmer efter udtalelse fra dyrebskyttelsesforeningerne.“

Af mindretallet under nr. 1:

7) I *stk. 1* ændres „5“ til: „6“.

8) *Stk. 2* affattes således:

„*Stk. 2.* Justitsministeren udpeger udvalgets formand og de øvrige medlemmer. To medlemmer udpeges efter udtalelse fra henholdsvis lægevidenskabernes og jordbrugs- og veterinærvidenskabernes forskningsråd, ét medlem efter udtalelse fra sundhedsstyrelsen og tre medlemmer efter udtalelse fra dyrebskyttelsesforeningerne.“

9) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

„*Stk. 3.* Ingen forsker, som deltager i de af loven omfattede dyreforsøg, kan være medlem af dyreforsøgsudvalget.“

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

Til § 20.

10) I § 20 udgår „grov eller gentagen“.

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Dyr anvendes i vid udstrækning ikke blot som led i biologisk forskning, men også ved den forskning, der foretages af dyrepsykologer. Også i så fald kan der være tale om en lidelse for dyrene. Det synes derfor naturligt at udvide loven, således at dyreforsøgsudvalgets tilladelse også kræves, hvis det drejer sig om anvendelse af dyr i psykologisk forskning, der må antages at medføre en lidelse for dyret.

Til nr. 2.

Ordene „i videst muligt omfang“ foreslås strøget, fordi deres vage og ubestemte karakter bringer dyrene for meget i forskerens vold, idet den nævnte vending stort set kan fortolkes efter forgodtbefindende. Kravet om efterbehandling og pleje bør derfor være uforbeholdent.

Der findes talrige forskellige smertestillende midler, der langtfra alle er lige effektive. Det er derfor naturligt at præcisere, at der skal bruges effektive smertestillende midler.

Til nr. 3.

Anvendelse af forsøgsdyr uden bedøvelse forekommer utilstedeligt og bør derfor ikke tillades selv som en undtagelseforanstaltning. Ifølge foreliggende oplysninger benyttes den hidtidige tilsvarende regel under alle omstændigheder meget sjældent.

Til nr. 4.

Når et forsøg hensætter et dyr i en unormal tilstand, som må antages at være forbundet med lidelse, forekommer det rimeligt og naturligt at kræve, at dyret bliver tilset og behandlet af en dyrlæge.

Til nr. 5 og 6.

Under hensyn til, at dyreforsøgsudvalgets afgørelser ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, foreslås det at udvide udvalget med ét medlem, således at medicinindustrien i udvalget får mulighed for at give udtryk for sine synspunkter.

Samtidig foreslås én yderligere repræsentant for dyrebskyttelsesforeninger, således at det i ministerens lovforslag indbyggede forhold mellem repræsentanter for forskningen m. v. og dyrebskyttelsesforeningerne opretholdes.

Til nr. 7 og 8.

Mindretallet mener, der bør være paritet mellem de to interessegrupper, således at det bliver formandens stemme, der er afgørende i tilfælde af stemmelighed.

Til nr. 9.

En forsker, som selv er engageret i dyreforsøg, må anses som værende inhabil i et udvalg, der skal kontrollere sådanne forsøg.

Til nr. 10.

Hvis meddelte tilladelser misbruges, bør der efter dyreforsøgsudvalgets skøn over misbrugets karakter altid være hjemmel til

at tilbagekalde en meddelt tilladelse. Udvalgets tilbagekaldelseskompetence bør ikke være indskrænket til, at overtrædelsen af meddelte vilkår er grov eller gentagen.

Ole Espersen (S), Mette Groes (S), Hjortnæs (S), Tove Lindbo Larsen (S),
formand.

Otto Mørch (S), Jimmy Stahr (S), Niels Helveg Petersen (RV), Nathalie Lind (V).

Mette Madsen (V), Annelise Gotfredsen (KF), Mimi Jakobsen (CD),
næstformand.

Inge Krogh (KrF), Kjærulff-Schmidt (FP), Voigt (FP), Ole Hovmand (FP).

Ebba Strange (SF), Tove Jørgensen (DKP).

Partierne DR og VS var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag 1.

FORENINGEN AF YNGRE BIOLOGER

Ikast, den 29. november 1976.

Vedrørende forslag af 19. oktober 1976 til lov om dyreforsøg.

Foreningen af yngre biologer har med forbløffelse erfaret, at der i Folketinget er fremlagt forslag til en ny lov om dyreforsøg. Idet vi understreger, at vi på ingen måde nærer ønske om at forvolde smerter eller lidelser hos dyr, må vi gøre udvalget opmærksomt på, at en vedtagelse af det foreliggende lovforslag på flere måder vil ødelægge vore medlemmers arbejdsmuligheder.

Det gælder f. eks. ved biologiundervisningen på seminarier, gymnasier og HF-kurser, hvor kontrollerede eksperimenter med dyr tjener til at påvise biologiske lovmæssigheder og mekanismer og til at forøge elevernes forståelse af disse mekanismer. Ved disse forsøg benyttes dyr fra hele dyreriget lige fra encellede dyr (f. eks. amøber) til hvirveldyr (f. eks. fisk og mus). Flere af de mest benyttede forsøg er beskrevet i en af de meget benyttede lærebøger, Biologisk Forskning, hvortil vi tillader os at henvise.

Som det fremgår af beskrivelsen af disse forsøg, medfører de fleste af dem ikke indgreb i dyrenes organismer, men tjener til at demonstrere de mest elementære livsprocesser, f. eks. åndingen ved opsamling af dyrenes udåndingsluft. Mens dette foregår må dyrene nødvendigvis anbringes i en forsøgsbeholder, som gør dette muligt, men dyrene lider overhovedet ingen overlast eller smerte derved.

Lovforslagets paragraf 9 forbyder imidlertid dyreforsøg på seminarier, gymnasier og HF-kurser, og det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at dette faktisk er hensigten („Denne bestemmelse er udtryk for, at dyrene søges beskyttet i videst muligt omfang mod forsøg, hvis formål alene er demonstration, og udelukker navnlig dyreforsøg i skoler).“

Vi ønsker hermed at foreslå, at paragraf 9 udelades af lovforslaget, subsidiært, at paragraffen ændres, således at det fremgår tydeligt, at bestemmelsen kun tager sigte på anvendelse af hvirveldyr, at bestemmelsen ikke omfatter demonstrationer og elevforsøg ved hjælp af aflivede dyr, og at den ikke omfatter forsøg som f. eks. det ovennævnte, der kan sammenlignes med de forhold, som almindelige husdyr og kæledyr holdes under (sammenlign f. eks. med kanarie- og andre burfugle, hamstere og andre smågnavere, der almindeligt benyttes som kæledyr, akvariefisk, sumpskildpadder og saltvandsfisk, som midlertidigt holdes i live i fiskeforretninger i bassiner med ferskvand eller ved at blive lagt på is i forretningernes vinduer).

Hvis den foreslåede formulering i lovforslaget opretholdes, vil det være ødelæggende for mange af vore medlemmers daglige undervisning, idet f. eks. cytologiske forsøg med encellede dyrs stofoptagelse og stofudskillelse, etologiske forsøg (bl. a. prægnings- og labyrintforsøg) med mus og kyllinger og forsøg til demonstration af hvirveldyrenes anatomi vil være ulovlige og strafbare. Til de sidstnævnte forsøg bruges som regel urensede torsk, som indkøbes i klasse sæt hos den lokale fiskehandler. Torskene er naturligvis døde, når de udleveres til eleverne, og som regel er de også døde, når de leveres af fiskehandlerne, men hvis de endnu skulle være i live, aflives de på en måde, som kendes og bruges af alle Danmarks lystfiskere.

Set fra vort synspunkt ville det være rimeligt at fastslå, at biologiundervisningen på seminarier, gymnasier og HF-kurser også berettiger dyreforsøg med undervisnings-

formål. At dette er tilfældet, fremgår af de gældende bekendtgørelser for disse undervisningsformer, hvorfra bl. a. følgende passager kan citeres:

„Faget er eksperimentelt, og integrerede elevforsøg skal anvendes i det omfang praktiske forhold tillader det“ „Principperne for den systematiske inddeling af plante- og dyreriget belyses ved udvalgte eksempler. Hvirveldyrklasserne skal indrages.“

„Undervisningen omfatter livsytringer på forskellige organisationsniveauer: Stofproduktion, -optagelse, -transport, -omdannelse og -udskillelse.“

„Den eksperimentelle side af undervisningen skal i vid udstrækning være modelforsøg med andre organismer end mennesket.“

og fra „Vejledning og retningslinjer for undervisningen i gymnasiet“ udgivet af direktoratet for gymnasieskolerne og HF i 1971:

„Man kan også indlede undervisningen i emnet livsytringer med at studere fænomenerne på konkrete forsøgsdyr, f. eks. laboratorierotter. Man vil da umiddelbart kunne iagttage stofoptagelse, stofudskillelse, irritabilitet og bevægelse. Iagttagelse af respirationsbevægelserne fører naturligt over i en undersøgelse af luftsammensætningen omkring dyrene, og hermed er man inde på former for stofoptagelse og -udskillelse, som ikke umiddelbart kan ses, nemlig iltoptagelse og CO₂-udskillelse. Disse processer kunne derefter gennemgås på de forskellige organisationsniveauer, idet man eventuelt kunne dissekere sig frem til de forskellige strukturer på laboratorierotterne eller på materiale udleveret af et slagteri.“

Vi vil anbefale udvalgets medlemmer at besøge seminarier, gymnasier og HF-kurser for selv at forvisse sig om, at dyreforsøg på disse institutioner ikke forvolder lidelse eller smerte, og at disse forsøg er særdeles nyttige for elevernes udbytte af undervisningen.

Med venlig hilsen.

På bestyrelsens vegne

Finn Bjerre,
adjunkt, cand. scient.

Til folketingets retsudvalg.

Bilag 2.

Ministerens kommentar til skrivelsen fra Foreningen af yngre biologer:

Foreningen ønsker, at der i skoler m. v. skal kunne foretages demonstrationer, der ikke medfører smerte eller anden lidelse for dyrene. Da lovforslaget alene omfatter smerte- og lidelsesforvoldende forsøg, vil de

i henvendelsen nævnte demonstrationer frit kunne foretages, forudsat at dyreværnslovens almindelige regler overholdes.

I overensstemmelse hermed vil heller ikke nogen af de i skrivelsen omtalte konkrete eksempler falde ind under lovforslagets bestemmelser.